

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2051

Vragen van het lid **Heite** (Nieuw Sociaal Contract) aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over *het artikel «UM werft toch weer buitenlandse studenten»* (ingezonden 14 maart 2025).

Antwoord van Minister **Bruins** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) (ontvangen 24 april 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 1837.

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel «UM werft toch weer buitenlandse studenten» van De Nieuwe Ster van maandag 10 maart jongstleden?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Bent u van oordeel dat, in het algemeen, het verantwoord is een dienst toe te zeggen wetende dat er een redelijke kans bestaat dat de dienst niet geleverd zal kunnen worden?

Antwoord 2

Ik ben van mening dat, in het algemeen, wanneer er een dienst wordt toegezegd, het van belang is dat er goed gecommuniceerd wordt met belanghebbenden over mogelijke onzekerheden en de eventuele effecten daarvan.

Vraag 3

Vindt u het verantwoord wanneer hoger onderwijsinstellingen ertoe overgaan actief studenten uit het buitenland te werven als het voortbestaan van de opleidingen waarvoor deze studenten worden geworven op korte termijn onzeker is?

¹ De Nieuwe Ster, d.d. 10 maart 2025, «UM werft toch weer buitenlandse studenten», <https://www.denieuwestermaastricht.nl/um-werft-toch-weer-buitenlandse-studenten/>

Antwoord 3

Ik vind het van belang te benadrukken dat het verzoek van mijn ambtsvoorganger aan hogescholen en universiteiten om tot nader order te stoppen met het actief werven van internationale studenten nog steeds van kracht is.² Ook in de zelfregieplannen van UNL staat dat instellingen niet actief gaan werven op internationale beurzen en fairs.³ Binnen de wervingsstop is ruimte voor maatwerk. Uitsluitend met toestemming en onder verantwoordelijkheid van het College van Bestuur mogen instellingen overgaan tot zeer beperkte en gerichte werving voor specifieke opleidingen die zich richten op (regionale) tekortsectoren in de zorg, de bètatechniek en het onderwijs.

Met het wetsvoorstel Wet internationalisering in balans introduceer ik een toets om de doelmatigheid van de taalkeuze van anderstalige associate degree- en bacheloropleidingen en -trajecten te borgen. Ook bestaande anderstalige opleidingen die voor meer dan een derde deel van hun curriculum anderstalig willen blijven, moeten deze toets doorlopen. De uitkomst van de toets heeft geen effect op zittende studenten. Zittende studenten worden in de gelegenheid gesteld om hun opleiding af te ronden in dezelfde taal als dat zij deze zijn gestart. In dat opzicht vind ik het niet onverantwoord dat anderstalige studenten starten aan een opleiding waarvan mogelijk de opleidingstaal in de toekomst aangepast zal worden. Daarnaast wordt in het artikel abusievelijk gesuggereerd dat de Universiteit Maastricht (UM) studenten heeft geworven voor de nog in voorbereiding zijnde opleiding Sustainable Bioscience. Deze opleiding is nog niet door de goedkeuringsprocedure heen. De UM heeft mij ervan verzekerd dat zij geen wervingsactiviteiten heeft ondernomen die gericht waren op deze opleiding.

Vraag 4

Hoe kijkt u, vanuit het oogpunt van het stelselbelang waarvoor u verantwoordelijk bent, naar de keuze van het bestuur van de Universiteit Maastricht (UM) om actief studenten te werven in het buitenland?

Antwoord 4

De huidige stop op het actief werven van internationale studenten kent ruimte voor maatwerk waar het opleidingen betreft die gericht zijn op (regionale) tekortsectoren in de zorg, de bètatechniek of het onderwijs. Navraag bij de UM leert dat de activiteiten die zijn uitgevoerd uitsluitend plaatsvonden in de Euregio, de directe omgeving van Maastricht, gericht waren op (kleinschalige) voorlichting en bovendien opleidingen in tekortsectoren betroffen. Gerichte groei en werving van internationale studenten hoeft niet per definitie in te gaan tegen het stelselbelang.

In het hoofdlijnenakkoord en het regeerprogramma is een ombuiging opgenomen met betrekking tot het verlagen van de instroom van internationale studenten. Activiteiten van instellingen die gericht zijn op het zonder meer aantrekken van meer internationale studenten, dragen niet bij aan het bereiken van deze ombuiging. De regering draagt ervoor zorg dat deze ombuiging wordt gerealiseerd. Instellingen hebben meerdere instrumenten voorhanden om zelf hiermee aan de slag te gaan. Hierbij valt te denken aan het toepassen van een fixus op een traject, het omzetten van opleidingen naar het Nederlands en het blijvend herzien van het wervings- en selectiebeleid.

Vraag 5 en 6

Hoe beoordeelt u als stelselverantwoordelijke de doelmatigheid van het publiek financieren van internationale studenten als de blijfkans van deze studenten gering is?

Deelt u de mening dat het werven van buitenlandse studenten voor tekortsectoren alleen doelmatig en doeltreffend is als zij na het afronden van hun studie ook daadwerkelijk de Nederlandse arbeidsmarkt op gaan en niet weer vertrekken naar het buitenland?

² Bijlage 1068509 Kamerstukken II 2022/23, 31 288, nr. 1004

³ Kamerstukken II 2023/24, 22 452, nr. 89 en bijlagen.

Antwoord 5 en 6

Het aantrekken en behouden van internationaal talent voor de Nederlandse samenleving in zijn geheel, en (regionale) tekortsectoren in het bijzonder, is een belangrijk aspect van de meerwaarde van internationalisering van het hbo en wo. Daarbij speelt de blijfkans een grote rol. Ik verwacht dan ook van instellingen dat zij zich inspannen om internationale studenten te faciliteren om na afstuderen hun weg te vinden naar de Nederlandse arbeidsmarkt om zo deze maatschappelijke meerwaarde optimaal te benutten. Zowel UNL als de VH besteden in hun zelfregieplannen aandacht aan de manier waarop instellingen, samen met werkgevers, de blijfkans van internationale studenten willen verhogen.⁴ Uit recente cijfers van Nuffic blijkt overigens dat de blijfkans van internationale studenten stijgt, vooral in de tekortsectoren onderwijs en techniek.⁵

De meerwaarde van internationalisering is echter breder dan louter de blijfkans. Zo zorgt de sterke internationale dimensie er ook voor dat ons land het hoger onderwijs een rijke leeromgeving vormt die het blikveld van de Nederlandse student verbreedt. Ik ben daarom van oordeel dat een arbeidsmarkttekort niet de enige grond is op basis waarvan de doelmatigheid van publieke financiering van anderstalig onderwijs of de bekostiging van internationale studenten kan worden onderbouwd. Dit heb ik ook vervat in de criteria van de toets anderstalig onderwijs als onderdeel van het wetsvoorstel Wet internationalisering in balans, die naast de arbeidsmarkt ook zien op regionale omstandigheden, internationale uniciteit en internationale positionering van een opleiding.

Vraag 7

Vindt u, met het oog op het stelselbelang, dat een tekort op de arbeidsmarkt op zich onvoldoende is om het binnenhalen van studenten uit het buitenland, voor studies die opleiden tot de relevante tekortberoepen, te rechtvaardigen?

Antwoord 7

De vraag is het beste te beantwoorden aan de hand van het wetsvoorstel Wet internationalisering in balans. Met dit wetsvoorstel introduceer ik een toets om de doelmatigheid van de taalkeuze van een anderstalige opleiding te borgen.

Eén van de gronden waarop beoordeeld wordt of de taalkeuze voor een andere taal dan het Nederlands doelmatig is, is gericht op de arbeidsmarkt. Als een opleiding zich op deze toestemmingsgrond wil beroepen als het wetsvoorstel van kracht gaat, is het wel van belang dat de instelling kan beargumenteren dat de beheersing van de Nederlandse taal in de beroepsuitoefening niet noodzakelijk is. Puur het feit dat een opleiding zich richt op een beroepsgroep met een structureel uitzonderlijk groot arbeidsmarkttekort is in zichzelf dus onvoldoende om de toets anderstalig onderwijs succesvol te doorlopen.

Vraag 8

Ziet u het als uw taak om bestuurders van hoger onderwijsinstellingen aan te spreken wanneer zij beslissingen nemen die naar uw oordeel niet in het stelselbelang zijn?

Antwoord 8

Ja.

Vraag 9

Bent u van plan om in gesprek te gaan met het bestuur van de UM over het besluit om actief studenten in het buitenland te gaan werven? Waarom?

Antwoord 9

Ik ben continu in gesprek met instellingen over internationalisering. Navraag bij de UM leert echter dat de activiteiten die de UM heeft ondernomen gericht waren op (kleinschalige) voorlichting in de directe omgeving van Maastricht

⁴ Kamerstukken II 2023/24, 22 452, nr. 89 en bijlagen.

⁵ Nuffic, «Stayrate en arbeidsmarktpositie van internationale afgestudeerden 2013–2022», 31 maart 2025, p. 31.

en bovendien opleidingen in tekortsectoren betrof. De UM geeft aan zich te houden aan de gemaakte afspraken omtrent het stopzetten van actieve werving in het buitenland. Dat maakt dat ik geen aanleiding zie om hierover een separaat gesprek met het bestuur aan te gaan.

Vraag 10

Erkent u het belang van de UM om de terugloop van de studentenaantallen waarmee ze te maken heeft, te keren ten behoeve van haar voortbestaan? Zo ja, welke rol ziet u hier voor uzelf als stelselverantwoordelijke?

Antwoord 10

Ik erken dat de UM zorgen kan hebben over de terugloop van de studentenaantallen waarmee ze te maken heeft. Dalende studentenaantallen vormen breder in ons land een grote uitdaging voor het mbo, hbo en wo. In mijn beleidsbrief heb ik uiteengezet welke aanpak ik volg om bij dalende studentenaantallen het fundament van het vervolgonderwijs te kunnen behouden en tegelijkertijd aankomende generaties op te leiden voor de toekomst. Ik ga samen met onderwijsinstellingen meer sturen op de macrodoelmatigheid van het opleidingsaanbod en werken aan een stabielere bekostiging voor het mbo, hbo en wo.

Vraag 11

Welke instrumenten staan eventueel ter u beschikking om de continuïteit van de UM ook in de toekomst te borgen?

Antwoord 11

De instroom aan de universiteiten stagneert al enkele jaren, maar daalt nu voor het eerst licht. Gelet op de verwachte daling van studentenaantallen en de bezuinigingsopgave is het niet mogelijk om alles te blijven doen.

Instellingen komen voor de keuze te staan om opleidingen en onderzoek al dan niet af te bouwen. Voor het hbo en wo werk ik aan een integrale aanpak waarbinnen deze keuzes zo zorgvuldig mogelijk gemaakt kunnen worden. De aanpak bestaat uit twee elementen: 1. aanpassingen in de bekostigingssystematiek en 2. het borgen van een macrodoelmatig, toegankelijk en kwalitatief goed opleidingsaanbod.

Ik verken de mogelijkheden voor een stabielere bekostiging zodat de onderwijsinstellingen ook bij dalende studentenaantallen een goed onderwijsaanbod op peil kunnen houden:

- In het kader van stabiliteit is reeds de vaste voet in het verdeelmodel stapsgewijs verhoogd. De vaste voet in het wo is verhoogd van 54% tot 57%.
- In deze kabinetsperiode zullen we ook verdere stappen zetten in het ontwerp van de bekostiging, bijvoorbeeld als het gaat om de invulling van capaciteitsbekostiging.

Het tweede element bestaat uit het borgen van een macrodoelmatig aanbod van hbo- en wo-opleidingen:

- Het is van belang om de landelijke afstemming over het onderwijsaanbod door te ontwikkelen, zodat strategische keuzes over het onderwijsaanbod waar nodig gemaakt kunnen worden. Ik verken daarom of ik een wettelijke grondslag in de WHW kan creëren voor gezamenlijke verantwoordelijkheid op het gebied van opleidingsaanbod.
- Voorts wil ik samen met de hbo- en wo-sector een inhoudelijk beleidskader ontwikkelen voor een macrodoelmatig onderwijsaanbod.

Vraag 12

Heeft u al vooruitgang geboekt met het voornemen uit het regeerakkoord toe te werken naar vormen van capaciteitsbekostiging van hogescholen en universiteiten? Denkt u dat deze vorm van bekostiging ook een uitkomst biedt voor de UM?

Antwoord 12

In mijn beleidsbrief heb ik aangegeven dat ik hecht aan een zorgvuldige uitwerking van capaciteitsbekostiging in overleg met de sector. Mijn streven is om voorkeursopties die uit de verkenning naar mogelijkheden voor stabielere bekostiging komen uiterlijk in 2026 te presenteren, inclusief een tijdspad hoe deze voorkeursopties stapsgewijs te implementeren.